

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Tueddiadau Iechyd Rhywiol yng Nghymru:

**Heintiau a Drosoglwyddir yn Rhywiol, Darpariaeth
Atal Cenhedlu ar Frys ac Atal Cenhedlu Cyfnod
Hir Gwrthdroadwy a Therfynu Beichiogrwydd**

Adroddiad Blynyddol 2024

(Data hyd at ddiwedd 2023)

**Gwybodaeth am Iechyd Cyhoeddus
Cymru**

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn bodoli i ddiogelu a gwella iechyd a lles a lleihau anghydraddoldebau iechyd i bobl yng Nghymru. Rydym yn gweithio'n lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol, gyda'n partneriaid a'n cymunedau.

Y Ganolfan Wyliaidwriaeth ar gyfer Clefydau Trosglwyddadwy

Iechyd Cyhoeddus Cymru

Rhif 2 Capital Quarter

Stryd Tyndall

Caerdydd

CF10 4BZ

<https://icc.gig.cymru/>

Cydnabyddiaethau:

Hoffai Iechyd Cyhoeddus Cymru ddiolch i bawb a gyfrannodd at ddarparu gwasanaethau, data a systemau gwyliaidwriaeth ar gyfer iechyd rhywiol yng Nghymru.

Adroddiad wedi'i baratoi gan grŵp pwnc arbenigol BBV, STI, TB ac Anghydraddoldebau, Canolfan Arolygu Clefydau Trosglwyddadwy Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Awgrym ar gyfer Cyfeiriad: Is-adran Diogelu Iechyd Iechyd Cyhoeddus Cymru (2024). Tueddiadau Iechyd Rhywiol yng Nghymru: Heintiau a Drosglwyddir yn Rhywiol, Darpariaeth Atal Cenhedlu ar Frys ac Atal Cenhedlu Cyfnod Hir Gwrthdroadwy a Therfynu Beichiogrwydd - Adroddiad blynyddol 2024. Caerdydd, Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Cynnwys

1. Crynodeb gweithredol	7
1.1 Pwrpas.....	7
1.2 Canfyddiadau allweddol	7
1.2.1 STIs	7
1.2.2 Atal cenhedlu.....	8
1.2.3 Terfynu beichiogrwydd (ToP)	8
2. Ffynonellau data.....	9
2.2 Cyfyngiadau	10
3. Profion a diagnosisau STIs	10
3.1 Profi ar gyfer STIs	10
3.2 Diagnosisau STIs.....	14
3.3 Cyd-heintiau.....	24
4. Atal cenhedlu.....	25
4.1 Dull atal cenhedlu cyfnod hir gwrthdroadwy (LARC)	25
4.2 Atal cenhedlu brys	30
5. Terfynu beichiogrwydd.....	31

Tablau

Tabl 1: Nifer y profion STI, yn ôl ffynhonnell y prawf a'r flwyddyn	10
Tabl 2: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl ffynhonnell y prawf a'r flwyddyn.....	11
Tabl 3: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn SHCs yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn.....	12
Tabl 4: Nifer yr unigolion a brofwyd drwy'r gwasanaeth post, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn	13
Tabl 5: Nifer yr unigolion a brofwyd yn y carchar, yn ôl grŵp oedran, carchar a blwyddyn ..	13
Tabl 6: Nifer yr unigolion a brofwyd gan Feddyg Teulu/ANC yn ôl rhyw a blwyddyn.....	13
Tabl 7: Tabl gwres o'r gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth (ffynonellau cyfun)	14
Tabl 8: Nifer yr unigolion sydd wedi cael diagnosis STI.....	15
Tabl 9: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis clamydia, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun).....	16
Tabl 10: Tabl gwres o gyfradd diagnosio clamydia fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$, a blwyddyn (ffynonellau cyfun).....	16
Tabl 11: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o gonorea, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun).....	17
Tabl 12: Tabl gwres o gyfradd diagnosio gonorea fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$, a blwyddyn (ffynonellau cyfun).....	17
Tabl 13: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifilis, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun).....	18
Tabl 14: Tabl gwres o gyfradd diagnosio sifilis fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$, blwyddyn (ffynonellau cyfun)	18
Tabl 15: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifilis, yn ôl cam yr haint a'r flwyddyn (ffurflenni gwyliadwriaeth sifilis estynedig).....	19

Tabl 16: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o herpes gwenerol pwl cyntaf, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)	19
Tabl 17: Tabl gwres o gyfradd diagnosio herpes gwenerol pwl cyntaf fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)	20
Tabl 18: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o ddafadennau gwenerol pwl cyntaf, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)	20
Tabl 19: Tabl gwres o gyfradd diagnosio dafadennau gwenerol pwl cyntaf fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)	21
Tabl 20: Cyfradd diagnosio STIs ymysg menywod fesul 100,000 o'r boblogaeth, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)	21
Tabl 21: Cyfradd diagnosio STIs ymysg gwrywod fesul 100,000 o'r boblogaeth, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)	21
Tabl 22: Nifer yr unigolion gwryw a gafodd ddiagnosis o STI, yn ôl rhywioldeb a blwyddyn	22
Tabl 23: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o Mpox, fesul Bwrdd Iechyd yn 2023	22
Tabl 24: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o STIs yn 2023 a nifer a chyfran yr unigolion a gafodd haint rhwng 2020 a 2022 hefyd (data SHCs yn unig)	23
Tabl 25: Nifer yr unigolion sydd wedi'u hailheintio ag STIs, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd (data SHC yn unig)	24
Tabl 26: Nifer yr unigolion a gyd-heintwyd ag STIs yn 2023 (data SHCs yn unig)	24
Tabl 27: Cyfradd cyd-heintiau STIs unigol fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd	25
Tabl 28: Tabl gwres o gyfradd derbyn LARC mewn SHCs fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl math a blwyddyn	26
Tabl 29: Nifer yr unigolion yn derbyn IUD/IUS LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn	27
Tabl 30: Nifer yr unigolion yn derbyn mewnblaniadau LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn	27
Tabl 31: Nifer yr unigolion yn derbyn pigladau LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn	28
Tabl 32: Tabl gwres o gyfradd derbyn LARC mewn SHCs fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, a blwyddyn (mathau cyfun)	28
Tabl 33: Cyfran yr unigolion sy'n cael unrhyw ddulliau atal cenhedlu gan SHCs, fesul Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau cyfun)	29
Tabl 34: Nifer yr unedau LARC a ragnodwyd gan feddygon teulu, yn ôl math, Bwrdd Iechyd a blwyddyn	29
Tabl 35: Nifer yr unigolion yn derbyn dull atal cenhedlu brys mewn SHCs, yn ôl math (trwy'r geg ac IUD) fesul blwyddyn	30
Tabl 36: Nifer yr unigolion yn cael atal cenhedlu brys mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (mathau cyfun)	30
Tabl 37: Cyfran yr unigolion yn derbyn unrhyw ddulliau atal cenhedlu trwy SHC ac a gafodd ddull atal cenhedlu brys, fesul blwyddyn (mathau cyfun)	31
Tabl 38: Nifer yr unedau atal cenhedlu brys a ragnodwyd gan feddygon teulu ym mhob Bwrdd Iechyd, fesul blwyddyn	31
Tabl 39: Nifer yr unigolion a'r gyfradd fesul 1000 o'r boblogaeth a gafodd driniaeth ToP fesul blwyddyn 2016-2022, Cymru	31
Tabl 40: Cyfradd fesul 1,000 o fenywod 15-44 oed yn cael triniaeth ToP, fesul Bwrdd Iechyd preswyl, 2022	32

Ffigurau

Ffigur 1: Nifer yr unigolion a brofwyd, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)	11
Ffigur 2: Map gwres o gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth mewn SHCs, fesul awdurdod lleol (ffynonellau cyfun)	12
Ffigur 3: Nifer yr achosion o ddiagnosis Mpox bob mis ers dechrau'r brigiad achosion Mpox yn 2022, Cymru.....	23
Ffigur 4: Nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn SHCs, yn ôl math a blwyddyn	26
Ffigur 5: Cyfraddau fesul 1,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran a Bwrdd Iechyd Preswyl, Cymru 2022	32

Rhestr Byrfoddau

ANC	Gofal cynenedigol
BIPAB	Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
BIPBC	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
BPAS	Gwasanaeth Cyngori Beichiogrwydd Prydain
BIPCTM	Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
BIPCF	Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro
GP	Practis Cyffredinol
BIPHDD	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
HIV	Feirws diffyg imiwnedd dynol
IUD	Dyfais fewngroth
IUS	System fewngroth
LARC	Dull atal cenhedlu cyfnod hir gwrthdroadwy
MSM	Dynion sy'n cael rhyw gyda dynion
BIAP	Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
BIPBA	Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
STI	Haint a drosglwyddir yn rhywiol
SHC	Clinigau iechyd rhywiol
SWS	Cynllun Gwyliadwriaeth Iechyd Rhywiol yng Nghymru
ToP	Terfynu beichiogrwydd

1. Crynodeb gweithredol

1.1 Pwrpas

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o'r tueddiadau mewn iechyd rhywiol ym mhoblogaeth Cymru hyd at ddiwedd 2023, gan gynnwys gwybodaeth am heintiau a drosglwyddir yn rhywiol (STIs), darpariaeth atal cenhedlu brys ac atal cenhedlu cyfnod hir gwrthdroadwy (LARC) a therfynu beichiogrwydd. Mae'r adroddiad wedi'i anelu at wneuthurwyr polisi, clinigwyr a chynllunwyr gwasanaethau iechyd, comisiynwyr, asiantaethau cyfiawnder troseddol ac asiantaethau'r trydydd sector a'r byd academiaidd.

1.2 Canfyddiadau allweddol

1.2.1 STIs

- Mae cyflwyno'r gwasanaeth postio a phrofi ar gyfer STIs/BBVs yng Nghymru yn 2021 wedi cynyddu'n sylweddol nifer y profion STI sy'n cael eu gwneud yng Nghymru, yn enwedig ymhlith pobl iau 15-24 a 25-34 oed
- Wrth gyfuno data profion ar gyfer clamidia, gonorea a sifilis ar draws pob lleoliad, mae'r profion ar eu huchaf ers 10 mlynedd
- Clamidia gwenerol yw'r STI bacteriol sy'n cael ei ddiagnosisio amlaf yng Nghymru o hyd. Mae diagnosisau clamidia yn dal yn weddol gyson (9,103 yn 2023), gyda gostyngiad o 2% ar y flwyddyn flaenorol. Yn 2023, menywod a'r grŵp oedran 15-24 oedd yr achosion mwyaf cyffredin
- Roedd hyn yn gynydd mawr yn nifer y diagnosisau o gonorea a sifilis yn 2023:
 - 5,292 o ddiagnosisau o gonorea, cynnydd o 27% o'i gymharu â 2022. Dynion a'r grŵp oedran 15-24 oedd yr achosion mwyaf cyffredin.
 - 507 o ddiagnosisau sifilis, cynnydd o 20% o'i gymharu â 2022. Roedd hyn yn gynydd o 17% o'r uchafbwynt blaenorol o 433 o achosion yn 2019
- Mae diagnosis o herpes gwenerol bellach yn fwy cyffredin na dafadennau gwenerol yng Nghymru. Cynyddodd achosion o herpes gwenerol pwl cyntaf 2% (1,190 o achosion) o'i gymharu â 2022. Er hynny, mae'r achosion blynyddol yr adroddwyd amdanynt yn dal yn llai na'r 1,557 o achosion a adroddwyd yn 2018. Mae cyfraddau uwch fesul 100,000 o'r boblogaeth yn cael eu diagnosisio ymhlith menywod yn y grwpiau oedran 15-24 a 25-34
- Mae diagnosisau o bwl cyntaf o ddafadennau gwenerol yn dal i ostwng gyda 985 o achosion yn 2023, gostyngiad o 69% dros y degawd diwethaf
- O ran rhywioldeb hunan-gofnodedig, mae clamidia, herpes gwenerol, a dafadennau gwenerol yn cael eu diagnosisio'n amlach mewn gwrywod heterorywiol ifanc. Mae gonorea a sifilis yn cael eu diagnosisio'n amlach mewn dynion hoyw a deurywiol
- Mae cyfyngiadau pandemig Covid-19 a chyflwyno'r cynllun postio a phrofi wedi arwain at ostyngiad amlwg yn nifer y bobl sy'n mynd i Glinig Iechyd Rhywiol (SHC) ers 2020. Gan hynny, dylid bod yn ofalus wrth ddehongli data digwydded diweddar

- **Ailheintio:** Mae dadansoddiad o ddata clinigau iechyd rhywiol 2020-2023 yn dangos bod cyfraddau ailheintio ar gyfer clamidia, sifilis a gonorea tua 10%. Cofnodwyd y rhan fwyaf o'r ailheintiau mewn SHCs ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro ac ymhlith y rhai o ethnigrwydd gwyn. Mae proffil demograffig unigolion sy'n cael eu hailheintio yn amrywio:
 - Mae ailheintiau clamidia yn fwy niferus ymysg: menywod; grŵp oedran 15-24
 - Mae ailheintiau gonorea yn fwy niferus ymysg: gwrywod; grŵp oedran 25-34
 - Ailheintiau sifilis: dim ond mewn dynion y cafwyd y rhain; yn amlach ymysg y rhai 35-44 oed
- **Cyd-heintiau STI:** Cofnodwyd y cyfraddau uchaf o'r holl gyd-heintiau mewn SHC ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro. Mae proffil demograffig y cyd-heintiau yn dangos:
 - Mae cyd-haint clamidia/gonorea ar ei uchaf ymhlith: gwrywod; a'r rhai 15-24 oed
 - Roedd cyd-heintiau gonorea/sifilis a chlamydia/sifilis ar eu huchaf ymhlith: gwrywod; rhai 25-34 oed

1.2.2 Atal cenhedlu

- Gostyngodd nifer yr unigolion sy'n derbyn Dulliau Atal Cenhedlu Cyfnod Hir Gwrthdroadwy (LARC – gan gynnwys dyfais fewngroth (IUD/IUS), mewnbliad neu chwistrelliad) mewn SHCs 10% yn 2023 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol a 30% ers y nifer uchaf a gofnodwyd yn 2019
- IUD/IUSs yw'r math o LARC a osodwyd amlaf yn 2023, gyda 5,545 o unigolion yn derbyn y ddyfais
- Cafwyd gostyngiad o 17% yn y defnydd o fewnbliadau yn 2023, o'i gymharu â 2022
- Yn 2023 cafwyd cynnydd bach yn y ddarpariaeth o LARC chwistrelladwy mewn SHCs

1.2.3 Terfynu beichiogrwydd (ToP)

- Ar draws yr holl wasanaethau, mae nifer yr unigolion sy'n derbyn triniaeth ToP yn dal i gynyddu, gyda chynnydd o 39% rhwng 2016 a 2022. Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr sy'n adrodd y nifer uchaf o driniaethau yn 2022

2. Ffynonellau data

Defnyddiwyd nifer o ffynonellau data wrth lunio'r adroddiad hwn:

Cynllun Gwyliadwriaeth Iechyd Rhywiol yng Nghymru (SWS)

Mae Cynllun Gwyliadwriaeth Iechyd Rhywiol yng Nghymru (SWS) a gyflwynwyd yn 2011, yn coladu gwybodaeth o'r systemau rheoli cleifion electronig a ddefnyddir ar hyn o bryd mewn clinigau iechyd rhywiol integredig yng Nghymru. Mae SWS yn darparu set ddata Cymru gyfan sy'n cynnwys canlyniadau profion STI a BBV a gwybodaeth am ddiagnosis unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd rhywiol yng Nghymru ynghyd â rhywfaint o ddata demograffig ac ymddygiadol allweddol ar gyfer yr unigolion hynny megis rhyw, oedran, ethnigrwydd ac awdurdod lleol preswyl.

Gwyliadwriaeth Sifilis Estynedig

Mae ffurflenni Goruchwyliaeth Sifilis Estynedig yn cael eu llenwi gan y clinigydd gyda'r claf yn manylu ar wybodaeth ychwanegol nad yw'n cael ei chynnwys fel rhan o'r drefn ar systemau clinigol safonol, megis ffactorau risg a rhwydweithiau rhywiol. Cafodd mecanwaith adrodd eFfurflen ei gyflwyno ar ddiwedd 2023.

Y Cynllun Profi a Phostio / The Doctors Lab (TDL)

Cyflwynwyd y cynllun Profi a Phostio yng Nghymru yn 2020 fel cynllun peilot i gefnogi mynediad parhaus at brofion STI yn ystod y pandemig COVID-19. Mae'r cynllun yn defnyddio pecynnau profi ar gyfer clamidia, gonorea, sifilis, HIV, hepatitis B a hepatitis C sydd i'w harchebu ar-lein a'u hanfon drwy'r post. Mae'r canlyniadau'n cael eu tectio i'r unigolion gyda chyfarwyddyd ar gyfer triniaeth glinigol iechyd rhywiol yn ôl yr angen. Cynhyrchir data gan gynnwys y profion y gofynnwyd amdanynt, y samplau a gwblhawyd a'r canlyniadau trwy lwyfan archebu Signum Health a thrwy The Doctors Lab (TDL).

Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth Labordai / Dyfyniad Datastore

Mae System Rheoli Gwybodaeth Labordai (LIMS) yn system wybodaeth gyfrifiadurol y mae staff labordy yn rhoi mynediad iddi mewn ceisiadau gan wardiau, theatrau, adrannau damweiniau ac achosion brys a chlinigau am brofion patholeg sydd i'w cyflawni. Mae samplau'n cael eu bwydo trwy ddadansoddwyr patholeg sydd wedi'u cysylltu â'r LIMS ac sy'n trosglwyddo'r mesuriadau a'r data am y canlyniadau i LIMS trwy ryngwynebau pwrpasol. Yna caiff canlyniadau'r profion eu cysoni ag enw'r claf gan LIMS yn barod i'w defnyddio gan y clinigwyr a'u tîm.

Mae ffynonellau data LIMS yn cynnwys yr holl brofion labordy a gynhaliwyd yn labordai GIG Cymru ac felly mae'n darparu gwybodaeth am holl boblogaeth Cymru.

SystemOne

System reoli electronig yw hon a ddefnyddir ym mhob carchar yng Nghymru a Lloegr ers 2012, ac mae'n cynnig llwyfan i gofnodion iechyd gael eu rhannu rhwng carchardai, fel y gall holl staff gofal iechyd y carchardai gael mynediad at wybodaeth yn ôl yr angen. Mae hyn yn caniatáu mecanwaith ar gyfer sefydlu maint poblogaeth y carchardai yn ogystal â chwmpas a chanlyniadau sgrinio a diagnosis BBV.

Casglu Data Presgripsiynau Practisiau Cyffredinol

Mae data practisiau cyffredinol a phresgripsiynwyr anfeddygol ar yr holl bresgripsiynau perthnasol yn cael eu casglu gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru (NWSSP).

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) yn darparu amcangyfrifon o'r boblogaeth ar ganol y flwyddyn ar lefel genedlaethol ac is-genedlaethol ar gyfer y Deyrnas Unedig a'i gwledydd cyfansoddol yn ôl ardal weinyddol, oedran a rhyw (gan gynnwys elfennau o newid yn y boblogaeth, oedran canolrifol a dwysedd poblogaeth). Mae ystadegau poblogaeth ar gyfer rhyw, oedran a lleoliad preswyl wedi'u seilio ar ffigurau canol blwyddyn 2021¹. Mae amcangyfrifon poblogaeth ar gyfer Ethnigrwydd yn seiliedig ar gyfrifiad 2011 yr SYG².

Yn ychwanegol, mae data'r SYG ar Derfynu Beichiogrwydd yn cael ei goladu ar gyfer pob Bwrdd Iechyd yng Nghymru drwy system hysbysu HSA4³.

2.2 Cyfyngiadau

Fel y cydnabuwyd yn yr Adolygiad o'r Gwasanaeth Iechyd Rhywiol yn 2018⁴, mae yna broblemau parhaus ynghylch ansawdd data mewn perthynas â thangofnodi data profi a diagnosisio a gynhyrchir gan glinigau iechyd rhywiol (SHCs) (Gweler Adran 2 – Heintiau a drosglwyddir yn Rhywiol yng Nghynllun Gwyliadwriaeth Cymru (SWS)). Er bod sylw'n cael ei roi i hyn drwy weithredu 'System rheoli, gwyllo ac adrodd achosion iechyd rhywiol Cymru Gyfan' yn fuan, mae'n bosibl y bydd data SWS a adroddir yma yn cael ei adolygu mewn adroddiadau blynyddol yn y dyfodol.

Gwael yw'r broses o adrodd ar ethnigrwydd o fewn data clinigau iechyd rhywiol ac ni chafodd yr wybodaeth ei chasglu fel rhan o'r cynllun profi a phostio hyd at Awst 2022. Gan hynny, dylid bod yn ofalus wrth ddehongli cyfraddau diagnosisio fesul 100,000 yn ôl grŵp ethnig o 2021 ymlaen.

3. Profion a diagnosisau STIs

3.1 Profi ar gyfer STIs

Yng Nghymru, gellir cael mynediad at brofion STIs: mewn clinigau iechyd rhywiol (SHCs); drwy'r gwasanaeth post; mewn Meddygfeydd Teulu a chlinigau cyn geni (ANCs); ac mewn carchardai. Mae cyfanswm y profion a gynhaliwyd ym mhob lleoliad i'w weld yn Nhabl 1.

Tabl 1: Nifer y profion STI, yn ôl ffynhonnell y prawf a'r flwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	SHC	52,992	55,123	66,129	70,393	69,833	75,694	29,412	18,063	22,634	26,195
	Post								55,292	66,596	70,569
	GP ANC	42,541	45,151	43,064	41,632	39,954	40,492	30,550	34,473	33,304	22,789
	Carchar						1,119	825	626	1,005	940
	Cyfanswm	95,533	100,274	109,193	112,025	109,787	117,305	60,787	108,454	123,539	120,493
Gonorea	SHC	52,913	55,047	66,093	70,364	69,793	75,665	29,392	18,049	22,613	26,172
	Post								55,378	66,666	70,673
	GP ANC	16,977	9,623	8,790	12,756	13,396	15,144	13,512	21,595	23,628	18,129
	Carchar						1,097	806	612	986	940
	Cyfanswm	69,890	64,670	74,883	83,120	83,189	91,906	43,710	95,634	113,893	115,914
Sifflis	SHC	30,875	32,414	35,324	37,526	35,984	38,952	14,746	9,262	14,752	18,431
	Post								27,922	31,264	30,431
	GP ANC	17,089	30,626	29,517	28,632	28,118	27,404	25,876	25,301	23,721	23,568
	Carchar		6	8	8	220	1,377	1,763	2,435	2,450	5,401
	Cyfanswm	47,964	63,046	64,849	66,166	64,322	67,733	42,385	64,920	72,187	77,831

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol Amcangyfrifon poblogaeth canol 2021. [Amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn yr SYG](#)

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol Cyfrifiad 2011 - Ethnigrwydd a Hunaniaeth Genedlaethol yng Nghymru a Lloegr: 2011. [Cyfrifiad 2011](#)

³Y Swyddfa Ystadegau Gwladol [Guide to abortion statistics, England and Wales: 2021 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

⁴[A-Review-of-Sexual-Health-in-Wales-Final-Report.pdf \(phwwhocc.co.uk\)](#)

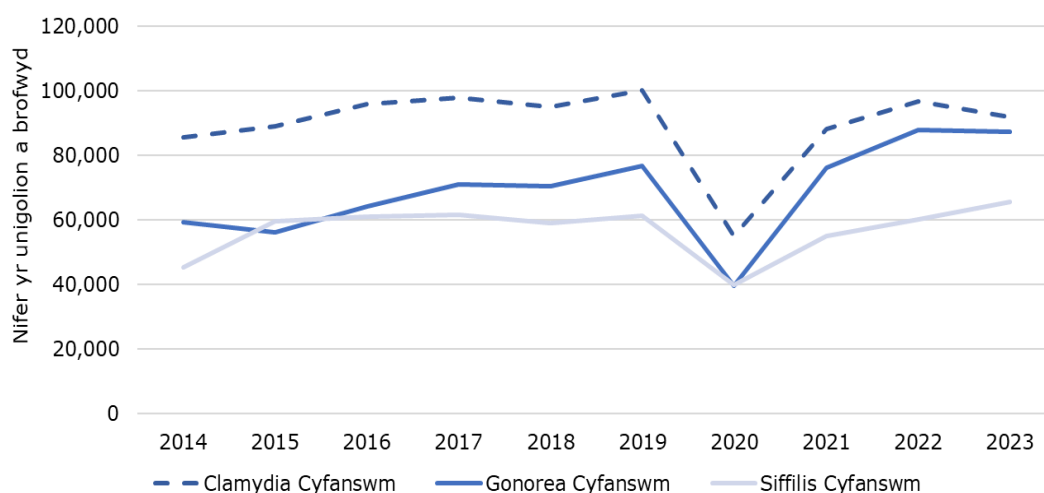
Wrth gyfuno data ar draws lleoliadau a chlefydau, mae cyfanswm y profion ar ei uchaf ers 10 mlynedd.

Mae nifer yr unigolion a brofwyd ar gyfer pob haint i'w gweld yn Nhabl 2 ac fe'u dangosir ar ffurf graff yn Ffigur 1.

Tabl 2: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl ffynhonnell y prawf a'r flwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	SHC	45,870	47,449	56,316	59,648	58,272	61,898	26,304	15,813	19,327	21,847
	Post								40,014	45,769	47,911
	GP ANC	39,660	41,629	39,713	38,378	36,896	37,352	27,983	31,722	30,915	21,296
	Carchar						991	718	562	891	830
	Cyfanswn	85,530	89,078	96,029	98,026	95,168	100,241	55,005	88,111	96,902	91,884
Gonorea	SHC	45,815	47,397	56,295	59,634	58,256	61,881	26,295	15,802	19,319	21,834
	Post								40,022	45,773	47,939
	GP ANC	13,628	8,791	7,796	11,426	12,289	13,975	12,586	19,844	21,844	16,641
	Carchar						971	701	549	876	821
	Cyfanswn	59,443	56,188	64,091	71,060	70,545	76,827	39,582	76,217	87,812	87,235
Sifflis	SHC	28,456	29,584	32,171	33,634	31,453	33,263	13,215	7,633	12,165	14,926
	Post								20,330	22,709	22,721
	GP ANC	16,860	29,976	28,895	28,109	27,486	26,795	25,067	24,719	22,968	23,022
	Carchar		6	8	8	220	1,341	1,685	2,315	2,383	5,073
	Cyfanswn	45,316	59,566	61,074	61,751	59,159	61,399	39,967	54,997	60,225	65,742

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Ffigur 1: Nifer yr unigolion a brofwyd, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)

Mae nifer yr unigolion a brofwyd am glamydia ar draws y lleoliadau wedi gostwng 5% ers 2022, gyda 91,884 o unigolion yn cael eu profi. Er hynny, nid yw nifer y profion wedi dychwelyd i'r uchafsymiau a geid yn 2019 (cyn y pandemig), gan ddangos gostyngiad o 8% mewn profion o'i gymharu â lefelau 2019.

Mae nifer yr unigolion a brofwyd am gonorea ar draws y lleoliadau hefyd wedi aros yn gyson ers y flwyddyn flaenorol, gydag 87,235 o unigolion yn cael eu profi yn 2023.

Cynyddodd profion ar gyfer sifflis 9% dros y flwyddyn ddiwethaf gyda 65,742 o unigolion wedi'u profi yn 2023, sef cynnydd o 7% mewn profion o'i gymharu â 2019.

Proffil demograffig unigolion a brofwyd ar gyfer STIs

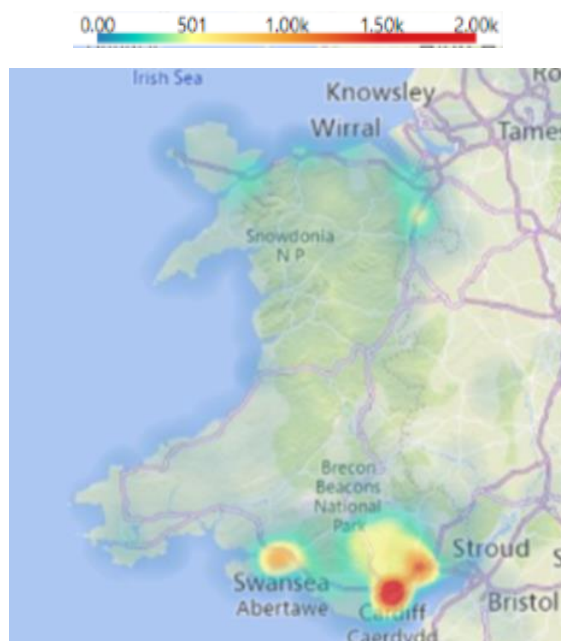
Mae'r proffil demograffig ar gyfer unigolion a brofwyd mewn SHCs i'w weld yn Nhabl 3.

Tabl 3: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn SHCs yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pawb		45,876	47,514	56,476	39,913	58,608	62,334	26,700	16,329	20,507	23,298
Rhywedd	Menywod	26,468	28,129	34,491	36,961	35,872	38,416	16,429	9,655	11,455	13,041
	Dynion	19,406	19,377	21,979	2,944	22,725	23,900	10,263	6,665	9,003	10,173
	Anhysbys	<5	8	6	8	11	18	8	9	49	84
Oed	0-14	207	205	222	248	179	211	121	104	129	147
	15-24	24,562	24,358	28,696	29,719	28,648	29,987	12,134	6,059	7,305	8,138
	25-34	13,336	14,443	17,271	19,079	18,849	20,245	8,879	5,695	7,069	7,942
	35-44	4,714	5,249	6,264	6,701	6,687	7,220	3,452	2,665	3,600	4,177
	45-54	2,235	2,366	2,905	2,924	3,024	3,167	1,399	1,199	1,540	1,783
	55+	822	893	1,118	1,242	1,221	1,504	715	607	864	1,111
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	12,356	11,962	14,167	15,218	14,535	15,164	6,765	4,763	5,816	6,912
	BIPBC	7,916	9,351	9,677	9,206	9,701	10,161	4,706	2,561	3,478	2,743
	BIPCTM	7,174	7,159	7,288	6,690	4,175	3,767	1,549	1,325	2,023	1,949
	BIPCaF	6,962	7,266	9,688	11,950	14,062	15,256	6,736	4,122	5,222	5,286
	BIPHDD	1,088	967	4,540	5,657	6,839	5,744	1,727	509	495	1,468
	BIAP	146	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	10,234	10,809	11,116	11,192	9,295	12,243	5,217	3,049	3,473	4,940
Anhysbys		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	326	364	424	443	454	525	221	108	216	407
	Du	562	525	647	702	718	725	324	191	384	527
	Cymysg	583	647	826	882	910	820	405	263	389	582
	Arall	251	277	531	802	818	673	258	145	239	322
	Gwyn	41,781	42,758	50,687	52,837	50,887	52,671	20,388	10,663	13,280	16,261
Anhyshys		2,373	2,943	3,361	4,247	4,821	6,920	5,104	4,959	5,999	5,199

Ffynhonnell: SWS, 2024

Yn 2023, mae'r profion mewn SHCs at ei gilydd yn fwy cyffredin ymysg: menywod; rhai 15-24 oed; clinigau yn BIPAB; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn. Mae map gwres yn dangos lleoliad y profion i'w weld yn Ffigur 2.

Ffynhonnell: SWS, 2023

Ffigur 2: Map gwres o gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth mewn SHCs, fesul awdurdod lleol (ffynonellau cyfun)

Mae profion drwy'r gwasanaeth post yn fwy cyffredin ymysg: menywod; rhai 15-24 oed; y rhai ag ethnigrwydd Gwyn; ac unigolion sy'n byw yn BIPCF. Mae hyn i'w weld yn Nhabl 4.

Tabl 4: Nifer yr unigolion a brofwyd drwy'r gwasanaeth post, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pawb								40,669	46,332	48,542
Rhywedd	Menywod								25,275	26,103	21,923
	Dynion								14,623	15,417	13,461
	Anhysbys								771	4,812	13,158
Oedran	0-14								0	<5	<5
	15-24								12,201	20,217	19,932
	25-34								18,786	17,139	18,047
	35-44								6,630	6,152	7,219
	45-54								2,101	1,987	2,353
	55+								845	825	984
	Anhysbys								106	10	6
BI	BIPAB								3,935	6,097	6,246
	BIPBC								4,558	7,020	7,219
	BIPCTM								2,793	4,472	4,823
	BIPCaF								8,190	12,709	13,222
	BIPHDd								3,181	4,867	5,312
	BIAP								698	1,219	1,307
	BIPBA								3,455	5,934	5,751
	Anhysbys								13,859	4,014	4,662
Ethnigrwydd	Asiaidd								0	130	747
	Du								0	157	802
	Cymysg								0	250	1,109
	Arall								0	71	406
	Gwyn								0	8,194	40,362
	Anhyshys								40,669	37,530	5,116

Ffynhonnell: Cynllun Profi a Phostio/TDL, 2024

Mae Tabl 5 yn dangos demograffeg gwrywod a brofwyd yn y carchar, gyda phroffion yn fwy cyffredin ymysg: y rhai 25-34 oed; a'r rhai sy'n byw yng Ngharchar EF Berwyn. Mae Tabl 6 yn dangos demograffeg y rhai a brofwyd trwy eu meddyg teulu neu glinig gofal cyn geni.

Tabl 5: Nifer yr unigolion a brofwyd yn y carchar, yn ôl grŵp oedran, carchar a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pawb		787	2,065	3,391	2,593	5,243	2,486	2,897	3,395	5,794
Oedran	0-14		0	0	0	0	0	0	0	0	0
	15-24		0	0	811	523	1,210	493	460	600	754
	25-34		0	0	1,268	952	1,937	1,024	1,090	1,283	2,322
	35-44		0	0	721	577	1,143	562	772	849	1,582
	45-54		0	0	337	282	566	270	372	417	738
	55+		0	0	169	193	287	110	191	219	371
	Anhysbys		787	2,065	85	66	100	27	12	27	27
Carchar	Carchar EF y Berwyn		0	0	264	578	1,075	615	1,290	1,590	3,938
	Carchar EF y Parc		388	852	1,440	950	1,821	823	321	905	934
	Carchar EF Caerdydd		234	860	1,268	363	1,342	605	713	411	323
	Carchar EF Abertawe		0	<5	159	174	353	116	61	93	111
	Carchar EF Brynbuga		69	238	70	237	295	118	230	158	197
	Carchar EF Prescoed		96	113	190	291	357	209	282	238	291

Ffynhonnell: SystmOne, 2024

Tabl 6: Nifer yr unigolion a brofwyd gan Feddyg Teulu/ANC yn ôl rhyw a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pawb	72,749	72,811	69,281	67,551	65,534	65,230	53,815	57,529	55,714	48,126
Rhywedd	Menywod	66,655	67,612	64,437	62,548	60,677	59,902	50,106	53,590	51,897	44,147
	Dynion	5,984	5,144	4,808	4,959	4,826	5,296	3,684	3,913	3,817	3,978
	Anhysbys	110	55	36	44	31	32	25	26	0	<5

Ffynhonnell: LIMS/Datastore, 2024

Mae Tabl 7 yn dangos cyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer pob haint. Ar gyfer pob haint, mae'r gyfradd brofi wedi cynyddu'n raddol ers 2020.

Tabl 7: Tabl gwres o'r gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth (ffynonellau cyfun)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	2782.6	2899.0	3120.7	3181.3	3086.0	3246.4	1771.8	2837.1	3094.3	2934.1
Gonorea	1933.9	1828.6	2082.8	2306.1	2287.6	2488.1	1275.0	2454.2	2804.0	2785.6
Sifflis	1474.3	1938.5	1984.7	2004.0	1918.4	1988.5	1287.4	1770.9	1923.1	2099.3

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

3.2 Diagnosisau STIs

Mae nifer y diagnosisau o bob haint i'w gweld yn Nhabl 8. Mae nifer y diagnosisau clamydia wedi gostwng ychydig ers y flwyddyn flaenorol, gyda 9,103 o unigolion wedi cael diagnosis yn 2023 (2% yn llai nag yn 2022).

Mae diagnosis o gonorea ar ei lefel uchaf ers 10 mlynedd gyda chynnydd o 27% mewn achosion ers 2022, gan gyrraedd 5,292 o ddiagnosisau.

Cafwyd 507 o ddiagnosisau sifflis yn 2023, sy'n gynydd o 20% o'i gymharu â 2022. Mae hyn yn gynydd o 17% o'r uchafbwynt blaenorol o 433 o achosion yn 2019.

Gwelodd diagnosisau herpes gwenerol pwl cyntaf gynydd o 2% rhwng 2022 a 2023, gan gyrraedd 1,190. Er hynny, mae hyn yn llai na nifer y diagnosisau yn 2018 pan gyrhaeddodd yr achosion uchafbwynt o 1,557.

Mae diagnosisau o ddafadennau gwenerol pwl cyntaf yn dal i ostwng gyda 985 o achosion yn 2023, 3% yn llai nag yn 2022.

Tabl 8: Nifer yr unigolion sydd wedi cael diagnosis STI⁵ a phositifrwydd, yn ôl ffynhonnell a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	SHC	4,969 10.8%	4,961 10.5%	6,128 10.9%	6,523 10.9%	6,087 10.4%	6,265 10.1%	4,015 15.3%	3,259 20.6%	4,012 20.8%	4,431 20.3%
	Post								3,497 8.7%	4,504 9.8%	4,198 8.8%
	GP ANC	1,683 4.2%	1,571 3.8%	1,442 3.6%	1,364 3.6%	1,215 3.3%	1,236 3.3%	845 3.0%	774 2.4%	732 2.4%	429 2.0%
	Carchar						58 5.9%	37 5.2%	50 8.9%	42 4.7%	45 5.4%
	Cyfanswm	6,652 7.8%	6,532 7.3%	7,570 7.9%	7,887 8.0%	7,302 7.7%	7,559 7.5%	4,897 8.9%	7,580 8.6%	9,290 9.6%	9,103 9.9%
Gonorea	SHC	934 2.0%	933 2.0%	920 1.6%	1,119 1.9%	1,248 2.1%	1,517 2.5%	1,153 4.4%	1,125 7.1%	2,408 12.5%	3,205 14.7%
	Post								604 1.5%	1,609 3.5%	1,965 4.1%
	GP ANC	50 0.4%	40 0.5%	41 0.5%	74 0.6%	76 0.6%	70 0.5%	65 0.5%	85 0.4%	144 0.7%	111 0.7%
	Carchar						12 1.2%	5 0.7%	8 1.5%	13 1.5%	11 1.3%
	Cyfanswm	984 1.7%	973 1.7%	961 1.5%	1,193 1.7%	1,324 1.9%	1,599 2.1%	1,223 3.1%	1,822 2.4%	4,174 4.8%	5,292 6.1%
Sifflis	SHC	158 0.6%	140 0.5%	180 0.6%	249 0.7%	281 0.9%	324 1.0%	218 1.6%	271 3.6%	316 2.6%	368 2.5%
	Post								6 0.0%	6 0.0%	7 0.0%
	GP ANC	28 0.2%	68 0.2%	67 0.2%	59 0.2%	69 0.3%	89 0.3%	74 0.3%	78 0.3%	83 0.4%	98 0.4%
	Carchar						20 1.5%	13 0.8%	13 0.6%	19 0.8%	34 0.7%
	Cyfanswm	186 0.4%	208 0.3%	247 0.4%	308 0.5%	350 0.6%	433 0.7%	305 0.8%	368 0.7%	424 0.7%	507 0.8%
Herpes yr Organau Cenhedlu	SHC/Cynfanswm	1,236	1,221	1,491	1,417	1,529	1,557	1,020	962	1,170	1,190
Defaid Gwenerol	SHC/Cynfanswm	3,218	3,145	3,181	2,962	2,628	2,267	1,230	1,135	1,018	985

Ffynonellau: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

⁵ Ni phrofir am herpes a dafadennau gwenerol ac felly nid yw positifrwydd yn gymwys

Clamydia

Roedd diagnosis clamydia (Tabl 9) yn fwyaf cyffredin ymysg: menywod; rhai 15-24 oed; clinigau yn BIPCF; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn. Adlewyrchir hyn yn gliriach yn y gyfradd ddiagnosisio fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 10).

Roedd gan unigolion o ethnigrwydd Du a chymysg gyfraddau diagnosisio uwch fesul 100,000 o'r boblogaeth na rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 9: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis clamydia, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	4,031	3,983	4,525	4,710	4,358	4,451	2,907	4,451	5,380	4,684
	Dynion	2,614	2,547	3,044	3,174	2,944	3,106	1,988	3,070	3,440	3,216
	Anhysbys	7	<5	<5	<5	0	<5	<5	59	470	1,203
Oedran	0-14	18	8	24	17	10	11	<5	8	<5	8
	15-24	4,661	4,458	5,204	5,456	4,889	5,029	3,042	3,922	6,152	5,879
	25-34	1,571	1,613	1,789	1,888	1,831	1,878	1,386	2,752	2,299	2,299
	35-44	279	282	342	322	366	381	384	627	532	607
	45-54	97	90	142	123	138	159	107	181	169	215
	55+	26	40	56	53	53	77	51	95	88	95
	Anhysbys	0	<5	0	0	0	0	<5	6	0	0
BI	BIPAB	1,772	1,758	1,887	1,800	1,661	1,649	1,076	968	1,245	1,522
	BIPBC	1,223	1,398	1,419	1,295	1,340	1,395	942	920	1,238	1,032
	BIPCTM	925	800	889	823	570	560	273	488	729	742
	BIPCaF	1,088	1,178	1,308	1,867	1,986	2,011	1,350	2,349	3,251	2,996
	BIPHDd	426	253	690	726	715	584	399	436	589	533
	BIAP	47	32	39	32	28	22	13	62	119	126
	BIPBA	1,098	1,112	1,337	1,343	998	1,336	842	1,133	1,709	1,745
	Anhysbys	73	<5	<5	<5	<5	<5	<5	1,224	410	407
Ethnigrwydd	Asiaidd	26	21	26	33	41	48	19	17	38	106
	Du	57	56	76	94	88	77	60	42	96	186
	Cymysg	69	59	88	100	99	94	58	53	103	186
	Arall	35	26	48	70	93	77	31	32	34	84
	Gwyn	4,534	4,507	5,547	5,756	5,298	5,317	2,882	1,760	2,845	6,056
	Anhyshys	1,931	1,863	1,785	1,834	1,683	1,946	1,847	5,676	6,174	2,485

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Tabl 10: Tabl gwres o gyfradd diagnosisio clamydia fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd\$, a blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	267.0	264.0	299.6	311.5	288.1	294.0	191.1	292.9	350.5	305.2
	Dynion	167.1	162.9	194.3	202.3	187.4	197.3	125.6	193.6	215.4	201.4
Oedran	0-14	3.5	1.5	4.6	3.3	1.9	2.1	0.8	1.4	0.8	1.6
	15-24	1172.9	1146.0	1366.4	1464.3	1333.8	1389.8	838.0	1089.3	1696.3	1621.0
	25-34	424.5	435.1	478.9	500.7	483.7	493.1	362.2	721.0	593.7	593.7
	35-44	76.4	88.8	99.8	99.3	108.4	114.9	85.6	169.9	154.6	162.3
	45-54	22.4	20.8	32.7	28.5	32.4	38.1	26.2	45.3	43.3	55.1
	55+	2.6	4.0	5.5	5.2	5.1	7.3	4.7	8.7	8.0	8.6
BI	BIPAB	306.5	304.0	325.4	309.8	284.9	282.2	183.2	164.5	210.5	257.4
	BIPBC	177.4	203.1	206.4	188.5	195.2	203.6	136.9	133.9	179.9	150.0
	BIPCTM	212.4	183.3	203.1	187.5	129.7	126.9	61.7	110.4	164.2	167.1
	BIPCaF	227.8	246.5	272.5	386.8	410.1	413.0	274.7	477.1	643.0	592.6
	BIPHDd	111.6	66.6	181.9	191.8	189.2	154.4	104.6	114.0	152.9	138.4
	BIAP	35.4	24.1	29.4	24.2	21.2	16.7	9.8	46.4	88.9	94.1
	BIPBA	290.0	293.4	351.6	353.2	262.3	351.5	220.8	298.3	445.7	455.1
Ethnigrwydd	Asiaidd	37.1	29.9	37.1	47.1	58.5	68.4	27.1	19.1	42.7	119.1
	Du	311.9	306.4	415.8	514.3	481.5	421.3	328.3	152.4	348.4	675.0
	Cymysg	218.9	187.2	279.2	317.2	314.1	298.2	184.0	109.1	211.9	382.7
	Gwyn	154.8	153.9	189.4	196.6	180.9	181.6	98.4	60.4	97.6	207.7

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

\$ Dylid bod yn ofalus wrth ddehongli cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd o 2021 ymlaen oherwydd bod cyfran uchel o gofnodion ag ethnigrwydd 'Anhysbys'.

Gonorea

Roedd diagnosisu gonorea (Tabl 11) yn fwyaf cyffredin ymysg: gwrywod; rhai 15-24 oed; clinigau yn BIPCF; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 11: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o gonorea, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	324	321	358	451	404	536	480	696	1,692	2,239
	Dynion	660	652	603	742	919	1,063	742	1,121	2,269	2,518
	Anhysbys	0	0	0	0	<5	0	<5	5	213	535
Oedran	0-14	<5	7	5	0	<5	<5	<5	<5	<5	6
	15-24	501	478	496	584	571	681	542	653	2,441	3,037
	25-34	309	316	285	363	460	536	410	704	1,086	1,358
	35-44	102	92	99	124	154	204	179	284	396	575
	45-54	49	47	54	83	89	117	60	107	155	200
	55+	20	32	22	39	49	60	28	72	94	115
	Anhysbys	0	<5	0	0	0	0	<5	0	0	<5
BI	BIPAB	293	256	179	246	321	375	297	324	540	922
	BIPBC	91	118	140	204	198	234	249	196	506	450
	BIPCTM	118	123	101	105	74	72	44	95	271	371
	BIPCaF	310	295	370	445	504	578	406	735	1,787	2,118
	BIPHDd	25	15	46	69	69	76	54	55	167	402
	BIAP	0	0	0	<5	0	0	<5	5	23	30
	BIPBA	146	166	125	122	158	264	171	217	755	813
	Anhysbys	<5	0	0	<5	0	0	<5	195	125	186
Ethnigrwydd	Asiaidd	8	12	10	13	14	18	9	13	29	78
	Du	14	15	15	12	25	30	23	24	51	78
	Cymysg	18	11	13	20	34	36	19	22	67	118
	Arall	7	<5	13	25	35	18	11	15	23	45
	Gwyn	845	803	791	959	1,069	1,271	846	662	1,807	3,869
	Anhysbys	92	128	119	164	147	226	315	1,086	2,197	1,104

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Mae'r gyfradd ddiagnosisio fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 12) yn adlewyrchu'r tueddiadau a welwyd yn nifer y diagnosisau o gonorea ac eithrio'r cyfraddau sy'n uwch ymhlith y rhai o ethnigrwydd Du a Chymysg nag mewn unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 12: Tabl gwres o gyfradd diagnosisio gonorea fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd^{\$}, a blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	21.5	21.3	23.7	29.8	26.7	35.4	31.5	45.8	110.2	145.9
	Dynion	42.2	41.7	38.5	47.3	58.5	67.5	46.9	70.7	142.1	157.7
Oedran	0-14	0.6	1.4	1.0	0.0	0.2	0.2	0.6	0.4	0.4	1.2
	15-24	126.1	122.9	130.2	156.7	155.8	188.2	149.3	181.4	673.1	837.4
	25-34	83.5	85.2	76.3	96.3	121.5	140.7	107.1	184.4	280.4	350.7
	35-44	27.9	25.5	27.8	35.2	43.8	57.9	50.1	78.2	105.9	153.7
	45-54	11.3	10.9	12.4	19.2	20.9	28.0	14.7	26.8	39.7	51.3
	55+	2.0	3.2	2.2	3.8	4.7	5.7	2.6	6.6	8.5	10.4
BI	BIPAB	50.7	44.3	30.9	42.3	55.1	64.2	50.6	55.1	91.3	155.9
	BIPBC	13.2	17.1	20.4	29.7	28.8	34.1	36.2	28.5	73.5	65.4
	BIPCTM	27.1	28.2	23.1	23.9	16.8	16.3	9.9	21.5	61.0	83.6
	BIPCaF	64.9	61.7	77.1	92.2	104.1	118.7	82.6	149.3	353.5	418.9
	BIPHDd	6.5	3.9	12.1	18.2	18.3	20.1	14.2	14.4	43.4	104.4
	BIAP	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.8	3.7	17.2	22.4
	BIPBA	38.6	43.8	32.9	32.1	41.5	69.5	44.8	57.1	196.9	212.0
Ethnigrwydd	Asiaidd	11.4	17.1	14.3	18.5	20.0	25.7	12.8	14.6	32.6	87.6
	Du	76.6	82.1	82.1	65.7	136.8	164.1	125.8	87.1	185.1	283.1
	Cymysg	57.1	34.9	41.2	63.4	107.9	114.2	60.3	45.3	137.9	242.8
	Gwyn	28.9	27.4	27.0	32.7	36.5	43.4	28.9	22.7	62.0	132.7

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

^{\$} Dylid bod yn ofalus wrth ddehongli cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd o 2021 ymlaen oherwydd bod cyfran uchel o gofnodion ag ethnigrwydd 'Anhysbys'.

Sifflis

Roedd diagnosisu sifflis (Tabl 13) yn fwyaf cyffredin ymysg: gwrywod; rhai 25-34 oed; clinigau yn BIPCF; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 13: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	37	77	82	74	86	114	79	79	103	124
	Dynion	149	131	165	234	262	319	225	288	321	383
	Anhysbys	0	0	0	0	<5	0	<5	<5	0	0
Oedran	0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	15-24	33	34	53	47	71	77	54	48	63	53
	25-34	61	73	78	105	142	170	121	140	145	199
	35-44	45	52	58	82	68	84	60	91	103	134
	45-54	29	27	34	45	39	62	42	48	61	67
	55+	18	22	24	29	30	40	27	41	52	54
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	<5	0	0	0
BI	BIPAB	51	36	36	72	73	71	53	94	72	111
	BIPBC	34	24	36	50	60	68	46	48	73	73
	BIPCTM	27	37	25	29	29	43	37	21	39	37
	BIPCaF	51	63	83	84	101	149	73	107	125	126
	BIPHDd	<5	9	21	20	25	16	31	17	19	27
	BIAP	<5	<5	0	<5	0	<5	0	0	<5	<5
	BIPBA	17	35	46	50	58	83	64	81	89	131
	Anhysbys	0	<5	0	<5	<5	<5	<5	0	<5	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	6	<5	<5	<5	0	<5	<5	<5	7	16
	Du	6	8	<5	<5	<5	8	<5	<5	7	7
	Cymysg	<5	5	<5	<5	9	<5	6	6	<5	10
	Arall	<5	0	<5	9	<5	<5	<5	<5	<5	10
	Gwyn	131	110	150	216	244	273	171	191	217	258
	Anhysbys	38	84	83	75	89	141	121	164	187	206

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Mae hyn yn rhannol gyson â'r gyfradd diagnosisio sifflis fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 14), gyda'r gyfradd yn uwch ymhlith y rhai sy'n byw yn BIPBA a'r rhai o ethnigrwydd Du, cymysg ac Asiaidd.

Tabl 14: Tabl gwres o gyfradd diagnosisio sifflis fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd[§], blwyddyn (ffynonellau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	2.5	5.1	5.4	4.9	5.7	7.5	5.2	5.2	6.7	8.1
	Dynion	9.5	8.4	10.5	14.9	16.7	20.3	14.2	18.2	20.1	24.0
Oedran	0-14	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	15-24	8.3	8.7	13.9	12.6	19.4	21.3	14.9	13.3	17.4	14.6
	25-34	16.5	19.7	20.9	27.8	37.5	44.6	31.6	36.7	37.4	51.4
	35-44	12.3	14.4	16.3	23.3	19.3	23.8	16.8	25.1	27.5	35.8
	45-54	6.7	6.2	7.8	10.4	9.2	14.9	10.3	12.0	15.6	17.2
	55+	1.8	2.2	2.4	2.8	2.9	3.8	2.5	3.8	4.7	4.9
BI	BIPAB	8.8	6.2	6.2	12.4	12.5	12.2	9.0	16.0	12.2	18.8
	BIPBC	4.9	3.5	5.2	7.3	8.7	9.9	6.7	7.0	10.6	10.6
	BIPCTM	6.2	8.5	5.7	6.6	6.6	9.7	8.4	4.7	8.8	8.3
	BIPCaF	10.7	13.2	17.3	17.4	20.9	30.6	14.9	21.7	24.7	24.9
	BIPHDd	1.0	2.4	5.5	5.3	6.6	4.2	8.1	4.4	4.9	7.0
	BIAP	1.5	2.3	0.0	0.8	0.0	0.8	0.0	0.0	3.0	1.5
	BIPBA	4.5	9.2	12.1	13.1	15.2	21.8	16.8	21.3	23.2	34.2
Ethnigrwydd	Asiaidd	8.6	1.4	5.7	2.9	0.0	5.7	2.9	2.2	7.9	18.0
	Du	32.8	43.8	21.9	21.9	21.9	43.8	10.9	10.9	25.4	25.4
	Cymysg	12.7	15.9	9.5	6.3	28.6	9.5	19.0	12.3	8.2	20.6
	Gwyn	4.5	3.8	5.1	7.4	8.3	9.3	5.8	6.6	7.4	8.8

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

[§] Dylid bod yn ofalus wrth ddehongli cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd o 2021 ymlaen oherwydd bod cyfran uchel o gofnodion ag ethnigrwydd 'Anhysbys'.

Pan gaiff unigolyn ddiagnosis o sifflis mewn SHC, dylid llenwi ffurflen gwyliadwriaeth estynedig ar gyfer sifflis i gofnodi gwybodaeth fanylach, megis cam yr haint. Gellir gweld cam yr haint ar gyfer unigolion y cwblhawyd ffurflen fanylach ar eu cyfer yn Nhabl 15.

Tabl 15: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis, yn ôl cam yr haint a'r flwyddyn (ffurflenni gwyliadwriaeth sifflis estynedig)

Cam yr haint	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cudd cynnar	19	18	22	63	35	54	28	46	13	28
Cynradd	63	36	34	57	68	86	56	69	68	113
Eilaidd	32	17	25	38	22	27	17	32	18	29
Anhysbys	18	16	11	6	12	40	34	44	38	66
Cyfanswm	132	87	92	164	137	207	135	191	137	236

Ffynhonnell: Gwyliadwriaeth Sifflis Estynedig, 2024

Yn 2023, cafwyd cynnydd o 72% yn nifer yr unigolion a gwblhaodd ffurflen gwyliadwriaeth estynedig. Ers 2018, mae mwyafrif yr achosion wedi bod yn y cyfnod sylfaenol. Cynyddodd nifer yr achosion sylfaenol yr adroddwyd amdanynt 66% rhwng 2022 a 2023. Cynyddodd achosion cudd cynnar 115% rhwng 2022 a 2023 ond arhosodd yn is nag yn 2021.

Herpes gwenerol

Roedd diagnosisau herpes gwenerol pwl cyntaf (Tabl 16) yn fwyaf cyffredin ymysg: menywod; 15-24 oed; clinigau yn BIPAB; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 16: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o herpes gwenerol pwl cyntaf, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	760	795	944	919	1,017	1,002	664	651	789	800
	Dynion	476	426	545	498	512	555	356	311	372	388
	Anhysbys	0	0	<5	0	0	0	0	0	9	<5
Oedran	0-14	<5	<5	8	<5	0	<5	<5	<5	<5	<5
	15-24	584	644	754	690	737	732	483	424	534	526
	25-34	384	352	431	428	460	470	325	321	369	392
	35-44	140	121	157	149	163	188	106	117	155	167
	45-54	85	62	94	93	95	87	62	65	67	53
	55+	42	38	47	53	74	77	42	34	42	48
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	361	360	363	384	447	396	275	234	250	290
	BIPBC	205	272	289	238	285	256	169	152	198	142
	BIPCTM	226	168	194	194	123	142	71	71	138	73
	BIPCaF	192	231	319	246	277	342	235	275	258	288
	BIPHDD	15	5	93	124	144	117	53	63	62	123
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	237	185	233	231	253	304	217	167	264	274
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	15	8	12	8	10	11	<5	<5	<5	21
	Du	11	7	20	<5	10	13	9	6	9	17
	Cymysg	14	14	16	21	19	15	13	14	12	21
	Arall	6	5	11	15	25	21	9	<5	9	10
	Gwyn	1,155	1,121	1,341	1,303	1,380	1,399	729	580	809	880
	Anhyshys	35	66	91	67	85	98	258	359	327	241

Ffynhonnell: SWS, 2024

Fel y gwelir gyda heintiau eraill, mae'r gyfradd ddiagnosisio fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 17) yn gymharol gyson â'r tueddiadau yn nifer y diagnosisau ar wahân i ethnigrwydd gyda chyfraddau'n uwch yn y rhai o ethnigrwydd Du a Chymysg na rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 17: Tabl gwres o gyfradd diagnosis herpes gwenerol pwl cyntaf fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	50.3	52.7	62.5	60.8	67.2	66.2	43.6	42.8	51.4	52.1
	Dynion	30.4	27.2	34.8	31.7	32.6	35.3	22.5	19.6	23.3	24.3
Oedran	0- 14	0.2	0.8	1.5	0.8	0.0	0.6	0.4	0.2	0.6	0.8
	15- 24	147.0	165.6	198.0	185.2	201.1	202.3	133.1	117.8	147.2	145.0
	25- 34	103.8	95.0	115.4	113.5	121.5	123.4	84.9	84.1	95.3	101.2
	35- 44	38.3	33.5	44.1	42.3	46.4	53.3	29.6	32.2	41.4	44.7
	45- 54	19.6	14.3	21.7	21.6	22.3	20.8	15.2	16.3	17.2	13.6
	55+	4.2	3.8	4.6	5.2	7.1	7.3	3.9	3.1	3.8	4.3
BI	BIPAB	62.4	62.2	62.6	66.1	76.7	67.8	46.8	39.8	42.3	49.0
	BIPBC	29.7	39.5	42.0	34.6	41.5	37.4	24.6	22.1	28.8	20.6
	BIPCTM	51.9	38.5	44.3	44.2	28.0	32.2	16.0	16.1	31.1	16.4
	BIPCaF	40.2	48.3	66.4	51.0	57.2	70.2	47.8	55.9	51.0	57.0
	BIPHDd	3.9	1.3	24.5	32.8	38.1	30.9	13.9	16.5	16.1	31.9
	BIAP	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	62.6	48.8	61.3	60.7	66.5	80.0	56.9	44.0	68.9	71.5
Ethnigrwydd	Asiaidd	21.4	11.4	17.1	11.4	14.3	15.7	2.9	2.2	4.5	23.6
	Du	60.2	38.3	109.4	16.4	54.7	71.1	49.2	21.8	32.7	61.7
	Cymysg	44.4	44.4	50.8	66.6	60.3	47.6	41.2	28.8	24.7	43.2
	Gwyn	39.4	38.3	45.8	44.5	47.1	47.8	24.9	19.9	27.7	30.2

Ffynhonnell: SWS, 2024

Dafadennau gwenerol

Mae dafadennau gwenerol pwl cyntaf (Tabl 18) i'w gweld yn fwyaf cyffredin ymysg: gwrywod; rhai 25-34 oed; clinigau yn BIPBC; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 18: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o ddafadennau gwenerol pwl cyntaf, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	1,501	1,388	1,412	1,324	1,138	961	568	485	422	435
	Dynion	1,717	1,757	1,769	1,637	1,490	1,305	661	650	593	549
	Anhysbys	0	0	0	<5	0	<5	<5	0	<5	<5
Oedran	0- 14	<5	<5	0	<5	<5	<5	<5	0	0	0
	15- 24	1,833	1,744	1,769	1,580	1,361	1,055	488	317	213	213
	25- 34	846	850	852	859	789	735	433	498	449	411
	35- 44	296	307	300	273	255	267	168	173	199	188
	45- 54	174	163	167	165	144	136	86	97	100	86
	55+	65	78	93	81	77	73	54	50	57	87
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	752	740	683	607	551	492	291	266	232	214
	BIPBC	533	656	553	463	420	389	246	205	225	112
	BIPCTM	604	514	463	388	253	166	62	97	91	84
	BIPCaF	669	623	702	724	730	624	274	247	201	216
	BIPHDd	89	74	307	316	366	202	112	92	70	134
	BIAP	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	556	538	473	464	308	394	245	228	199	225
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	21	18	13	21	27	19	8	<5	5	11
	Du	25	24	28	22	13	24	7	6	14	14
	Cymysg	27	28	37	49	34	28	12	8	10	19
	Arall	23	20	22	38	40	31	5	6	8	13
	Gwyn	2,944	2,835	2,865	2,650	2,339	1,950	889	732	673	720
	Anhyshys	178	220	216	182	175	215	309	381	308	208

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae cyfradd diagnosis dafadennau gwenerol fesul 100,000 i'w gweld yn Nhabl 19 ac mae'r tueddiadau'n debyg. Er hynny: mae'r gyfradd yn uwch yn BIPBA (58.7 fesul 100,000) o'i gymharu â BIPAB (36.2 fesul 100,000); ac fel gyda heintiau eraill a drosglwyddir yn rhywiol, mae'r gyfradd yn uwch ymhlith y rhai o ethnigrwydd Du a Chymysg na'r rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 19: Tabl gwres o gyfradd diagnosis dafadennau gwenerol pwl cyntaf fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (ffynonellau cyfunol)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rhywedd	Menywod	99.4	92.0	93.5	87.6	75.2	63.5	37.3	31.9	27.5	28.3
	Dynion	109.8	112.3	112.9	104.3	94.8	82.9	41.8	41.0	37.1	34.4
Oedran	0-14	0.8	0.6	0.0	0.8	0.4	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
	15-24	461.2	448.3	464.5	424.0	371.3	291.6	134.4	88.0	58.7	58.7
	25-34	228.6	229.3	228.1	227.8	208.4	193.0	113.2	130.5	115.9	106.1
	35-44	81.0	85.0	84.3	77.5	72.5	75.8	47.0	47.6	53.2	50.3
	45-54	40.2	37.6	38.5	38.3	33.8	32.6	21.0	24.3	25.6	22.1
	55+	6.6	7.8	9.2	7.9	7.4	6.9	5.0	4.6	5.2	7.9
BI	BIPAB	130.1	128.0	117.8	104.5	94.5	84.2	49.6	45.2	39.2	36.2
	BIPBC	77.3	95.3	80.4	67.4	61.2	56.8	35.7	29.8	32.7	16.3
	BIPCTM	138.7	117.8	105.8	88.4	57.6	37.6	14.0	21.9	20.5	18.9
	BIPCaF	140.1	130.4	146.2	150.0	150.7	128.1	55.7	50.2	39.8	42.7
	BIPHDd	23.3	19.5	80.9	83.5	96.8	53.4	29.4	24.1	18.2	34.8
	BIAP	11.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	146.8	141.9	124.4	122.0	80.9	103.7	64.3	60.0	51.9	58.7
Ethnigrwydd	Asiaidd	29.9	25.7	18.5	29.9	38.5	27.1	11.4	2.2	5.6	12.4
	Du	136.8	131.3	153.2	120.4	71.1	131.3	38.3	21.8	50.8	50.8
	Cymysg	85.7	88.8	117.4	155.5	107.9	88.8	38.1	16.5	20.6	39.1
	Gwyn	100.5	96.8	97.8	90.5	79.9	66.6	30.4	25.1	23.1	24.7

Ffynhonnell: SWS, 2024

Cymharu heintiau STI yn ôl rhyw a rhywioldeb hunan-gofnodedig

Mae'r cyfraddau diagnosis fesul 100,000 ar gyfer pob haint i'w gweld yn Nhabl 20 (menywod) a Thabl 21 (gwrywod). Mae cyfraddau gonorea a sifflis yn uwch nag ers 10 mlynedd ymysg menywod a gwrywod.

Tabl 20: Cyfradd diagnosis STIs ymysg menywod fesul 100,000 o'r boblogaeth, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	267.0	264.0	299.6	311.5	288.1	294.0	191.1	292.9	350.5	305.2
Gonorea	32.0	31.7	31.2	38.7	42.9	51.8	39.4	58.7	133.3	169.0
Sifflis	2.5	5.1	5.4	4.9	5.7	7.5	5.2	5.2	6.7	8.1
Herpes achos 1af	50.3	52.7	62.5	60.8	67.2	66.2	43.6	42.8	51.4	52.1
Defaid achos 1af	99.4	92.0	93.5	87.6	75.2	63.5	37.3	31.9	27.5	28.3

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Tabl 21: Cyfradd diagnosis STIs ymysg gwrywod fesul 100,000 o'r boblogaeth, fesul blwyddyn (ffynonellau cyfun)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	167.1	162.9	194.3	202.3	187.4	197.3	125.6	193.6	215.4	201.4
Gonorea	42.2	41.7	38.5	47.3	58.5	67.5	46.9	70.7	142.1	157.7
Sifflis	9.5	8.4	10.5	14.9	16.7	20.3	14.2	18.2	20.1	24.0
Herpes achos 1af	30.4	27.2	34.8	31.7	32.6	35.3	22.5	19.6	23.3	24.3
Defaid achos 1af	109.8	112.3	112.9	104.3	94.8	82.9	41.8	41.0	37.1	34.4

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2024

Gwelir tueddiadau tebyg yn y gyfradd ar draws defnyddwyr gwasanaeth gwryw a benyw.

Mae rhai heintiau yn fwy cyffredin ymysg dynion sy'n cael rhyw gyda dynion (MSM). Mae Tabl 22 yn dangos nifer yr heintiau mewn dynion yn ôl rhywioldeb.

Tabl 22: Nifer yr unigolion gwryw a gafodd ddiagnosis o STI, yn ôl rhywioldeb a blwyddyn

	Rhywioldeb	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Clamydia	Dyn heterorywiol	1,915	1,949	2,361	2,450	2,044	1,841	905	762	964	1,031
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	233	267	347	341	408	456	350	379	418	444
	Dyn anhysbys	111	49	93	120	328	564	549	411	375	420
Gonorea	Dyn heterorywiol	308	280	247	291	282	324	225	246	558	695
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	308	338	326	401	540	586	326	398	707	747
	Dyn anhysbys	21	11	13	25	68	111	163	116	244	357
Sifflis	Dyn heterorywiol	39	34	35	43	42	56	32	33	45	46
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	97	80	115	166	180	189	110	172	188	229
	Dyn anhysbys	5	6	5	8	22	30	49	40	46	48
Herpes yr organau cenhedlu achos 1af	Dyn heterorywiol	430	378	485	444	425	397	223	196	228	232
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	25	37	46	43	43	55	34	22	37	44
	Dyn anhysbys	21	11	14	11	44	103	99	93	107	112
Defaid gwenerol achos 1af	Dyn heterorywiol	1,559	1,619	1,595	1,465	1,220	936	367	366	338	320
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	96	114	134	132	109	82	48	41	47	45
	Dyn anhysbys	62	24	40	40	161	287	246	243	208	184

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae clamydia, herpes gwenerol, a dafadennau gwenerol yn cael eu diagnosio'n amlach mewn dynion heterorywiol nag mewn dynion hoyw a deurywiol. Mae gonorea a sifflis yn cael eu diagnosio'n amlach mewn dynion hoyw a deurywiol na dynion heterorywiol.

Mpox

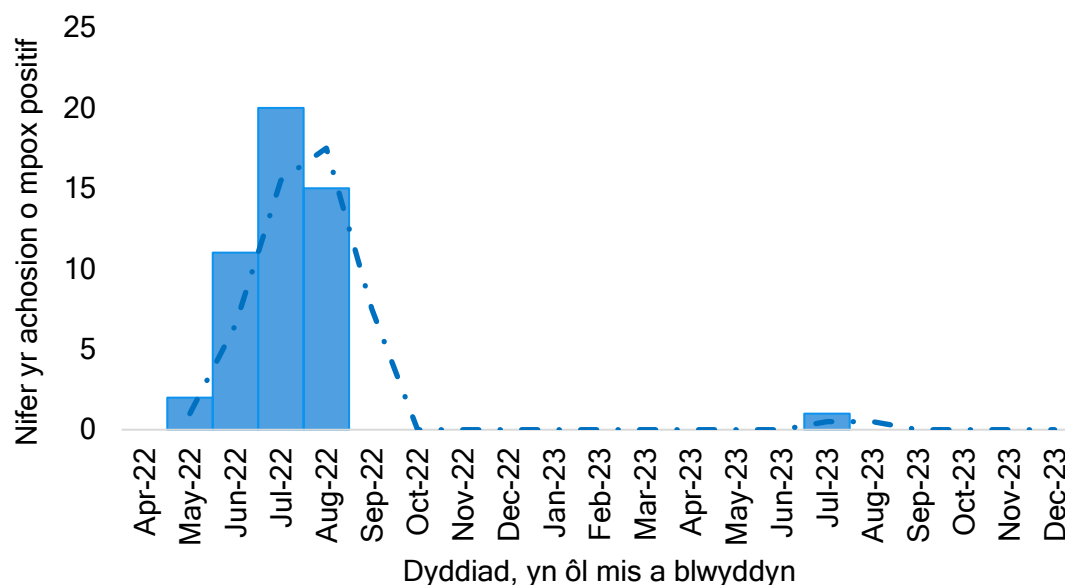
Mae Mpox yn glefyd feirol, sy'n digwydd yn bennaf yng Nghanolbarth a Gorllewin Affrica. Gall y feirws gael ei drosglwyddo o berson i berson trwy gysylltiad agos â briwiau Mpox, a deunydd sydd wedi bod mewn cysylltiad â briwiau (fel dillad gwely), yn ogystal â thrwy beswch a thisian. Yn flaenorol, roedd 7 achos wedi'u gweld yn y Deyrnas Unedig rhwng 2018 a 2021. Yn 2022 cafodd cyfanswm o 1,237 o unigolion eu brechu ar gyfer Mpox yng Nghymru.

Yn 2022, canfuwyd brigiad o achosion yn y Deyrnas Unedig, a chanfuwyd yr achos cyntaf yn Lloegr ar 6 Mai 2022. Cadarnhawyd yr achos cyntaf yng Nghymru ar 26 Mai 2022. Canfuwyd cyfanswm o 49 o achosion yng Nghymru erbyn diwedd 2023 (gweler Tabl 23), gyda'r rhan fwyaf o'r achosion wedi'u nodi yn BIPCF. Cafodd yr achos Mpox diweddaraf yng Nghymru ei gofnodi ym mis Awst 2023.

Tabl 23: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o Mpox, fesul Bwrdd Iechyd yn 2023

	2022-2023
BIPAB	<5
BIPBC	14
BIPCTM	<5
BIPCF	18
BIPHDd	<5
BIPBA	9
Cyfanswm	49

Ffynhonnell: LIMS/Datastore, 2024

Ffynhonnell: Data IMT y Deyrnas Unedig, 2024

Ffigur 3: Nifer yr achosion o ddiagnosis Mpox bob mis ers dechrau'r brigiad achosion Mpox yn 2022, Cymru

Ailheintiau

Mae ailheintio yn cyfeirio at ddiagnosis dilynol â'r un haint yn dilyn triniaeth / clirio'r haint gwreiddiol. Mae Tabl 24 yn dangos nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o bob haint mewn SHCs⁶ yn 2023 a nifer a chyfran y rhai a gafodd eu heintio yn 2023 â diagnosis blaenorol rhwng 2020 a 2022.

Tabl 24: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o STIs yn 2023 a nifer a chyfran yr unigolion a gafodd haint rhwng 2020 a 2022 hefyd (data SHCs yn unig)

	Unigolion a gafodd ddiagnosis yn 2023	Nifer a gafodd ddiagnosis rhwng 2020-2022 hefyd %
Clamydia	4,431	444 10%
Gonorea	3,205	309 10%
Sifflis	368	31 8%

Ffynhonnell: SWS, 2024

Gall demograffeg unigolion sy'n profi ailheintiau amrywio gyda'r haint (Tabl 25).

- Mae ailheintiau clamydia yn fwy cyffredin ymysg: menywod; rhai 15-24 oed; clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn
- Mae ailheintiau gonorea yn fwy cyffredin ymysg dynion; rhai 25-34 oed; clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn
- Dim ond dynion a gafodd ailheintiau sifflis ac roedden nhw'n fwy cyffredin ymysg: y rhai 35-44 oed; mewn clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn

⁶ Dim ond yn nata'r SHCs y gellir pennu ailheintiau

Tabl 25: Nifer yr unigolion sydd wedi'u hailheintio ag STIs, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd (data SHC yn unig)

		Clamydia	Gonorea	Sifflis
Rhywedd	Pawb	444	309	31
	Menywod	236	57	<5
	Dynion	208	252	30
	Anhysbys	<5	0	0
Oedran	0-14	<5	0	0
	15-24	301	101	<5
	25-34	79	106	9
	35-44	38	64	11
	45-54	15	22	<5
	55+	<5	16	<5
	Anhysbys	0	0	0
BI	BIPAB	98	69	13
	BIPBC	22	15	<5
	BIPCTM	<5	9	<5
	BIPCaF	204	165	10
	BIPHDd	<5	<5	0
	BIAP	0	0	0
	BIPBA	105	50	7
	Anhysbys	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	<5	<5	<5
	Du	8	<5	<5
	Cymysg	12	6	<5
	Arall	8	<5	<5
	Gwyn	290	238	21
	Anhyshys	120	50	6

Ffynhonnell: SWS, 2024

3.3 Cyd-heintiau

Mae cyd-heintiau yn digwydd pan fydd unigolyn yn cael diagnosis o fwy nag un haint yr un pryd. Dangosir cyd-heintiau a heintiau dethol mewn SHCs yn 2023 yn Nhabl 26, a chlamydia a gonorea yw'r cyd-heintiad mwyaf cyffredin.

Tabl 26: Nifer yr unigolion a gyd-heintiwyd ag STIs yn 2023 (data SHCs yn unig)

	Chlamydia	Gonorrhoea	Syphilis
Chlamydia		678	40
Gonorrhoea	678		60
Syphilis	40	60	

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae Tabl 27 yn dangos cyfradd y cyd-heintiau fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer pob cyfuniad. Mae'r rhain wedi'u dadansoddi yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd.

Tabl 27: Cyfradd cyd-heintiau STIs unigol fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd lechyd ac ethnigrwydd

		Clamydia & gonorea	Gonorea & sifilis	Clamydia & sifilis
Rhywedd	Menywod	20.7	N/A	0.1
	Dynion	22.4	3.8	2.4
Oedran	0-14	3.7	N/A	N/A
	15-24	128.2	3.9	1.9
	25-34	28.1	6.2	3.9
	35-44	14.2	3.2	2.7
	45-54	5.4	1.8	1.8
	55+	0.8	0.1	0.1
BI	BIPAB	26.7	2.4	2.4
	BIPBC	7.7	0.4	0.6
	BIPCTM	10.1	N/A	N/A
	BIPCaF	55.0	4.7	3.0
	BIPHDd	1.3	0.3	N/A
	BIAP	N/A	N/A	N/A
	BIPBA	36.3	4.7	1.8
Ethnigrwydd	Asiaidd	10.1	2.2	3.4
	Du	54.4	3.6	N/A
	Cymysg	28.8	4.1	4.1
	Gwyn	15.8	0.3	0.2

Ffynhonnell: SWS, 2024

Gall demograffeg unigolion sy'n profi heintiau amrywio gyda chyfuniad yr heintiau. Mae cyfradd cyd-heintio:

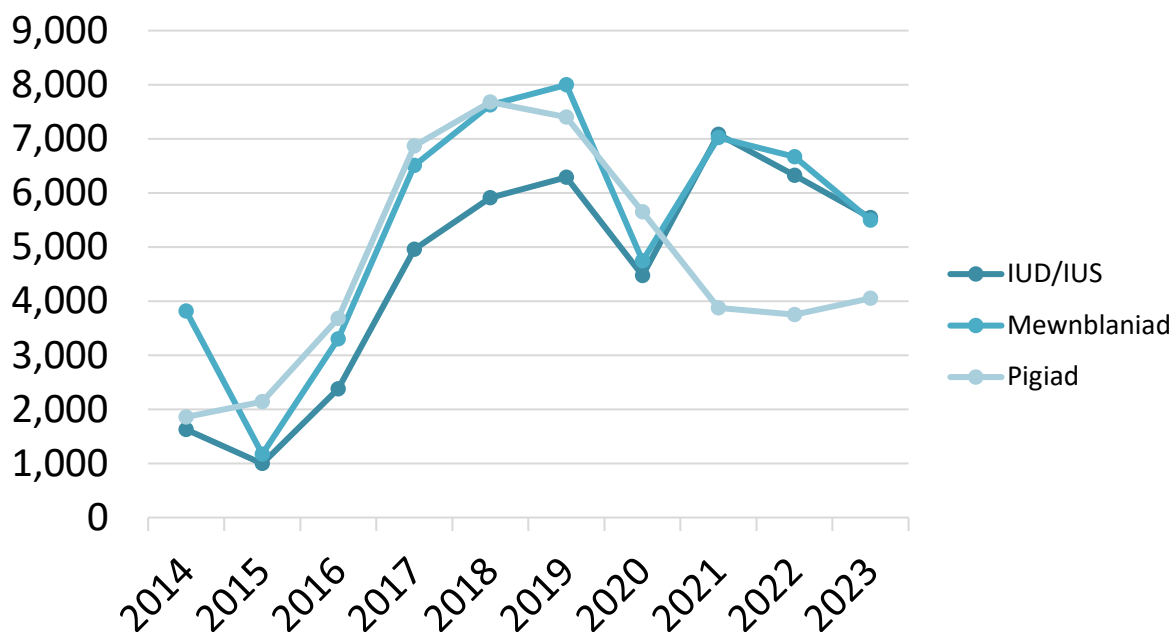
- clamydia a gonorea ar ei uchaf ymysg: gwrywod; rhai 15-24 oed; clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Du
- gonorea a sifilis ar ei uchaf ymysg: gwrywod; rhai 25-34 oed; clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn
- mae clamydia a sifilis hefyd ar ei uchaf ymysg: gwrywod; rhai 25-34 oed; clinigau yn BIPCF; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn

4. Atal cenhedlu

4.1 Dull atal cenhedlu cyfnod hir gwrthdroadwy (LARC)

Darperir tri phrif fath o LARC yn y Deyrnas Unedig, yn benodol dyfeisiau mewngroth (IUD/IUS), mewnbaniadau a phigiadau ('Depo'). Mae IUD/IUSs yn para rhwng 5 a 10 mlynedd; mae mewnbaniadau yn para hyd at 3 blynedd; ac mae pigiadau'n para hyd at 3 mis. Mae'r unigolion yn dewis math o LARC sy'n addas iddyn nhw.

Darperir LARC gan amlaf mewn SHCs yng Nghymru, Er hynny, gallant gael eu darparu gan feddygon teulu hefyd. Gwelir nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn SHCs yn Ffigur 3.

Ffynhonnell: SWS, 2024

Ffigur 4: Nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn SHCs, yn ôl math a blwyddyn

Gostyngodd nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn SHCs yn gyffredinol yn ôl 10% yn 2023 o'i gymharu â 2021 a 30% ers y nifer uchaf a gofnodwyd yn 2019. Yn narpariaeth LARC chwistrelladwy ('Depo') y mae'r duedd yn fwyaf amlwg gyda gostyngiad flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2018. Yn 2023 cafwyd cynnydd bach yn y ddarpariaeth o LARC chwistrelladwy mewn SHCs.

Mewnblaniadau fel arfer oedd y math o LARC a ddarparwyd amlaf, ond mae IUDs/IUSs wedi bod yn cynyddu mewn poblogrwydd, sef y math mwyaf cyffredin o LARC a ddarparwyd yn 2023. Mae'r gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth i'w gweld yn Nhabl 28.

Tabl 28: Tabl gwres o gyfradd derbyn LARC mewn SHCs fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl math a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Math	IUD/IUS	104.0	63.7	151.8	315.9	376.0	399.7	282.6	446.5	396.1	347.3
	Mewnblaniad	243.7	74.9	210.7	414.5	485.5	508.0	299.6	442.9	417.7	344.2
	Pigiad	118.8	137.0	235.0	437.6	488.7	470.0	356.9	244.1	235.0	253.6
	Unrhyw LARC	454.0	265.3	573.5	1,136.7	1,317.8	1,345.5	922.1	1,110.7	1,034.0	928.8

Ffynhonnell: SWS, 2024

Gall y math o LARC a ffeirir amrywio yn ôl demograffeg. Mae gwybodaeth ddemograffig ar gyfer yr unigolion sy'n derbyn pob math o LARC i'w gweld yn Nhablau 29-31.

Tabl 29: Nifer yr unigolion yn derbyn IUD/IUS LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn⁷

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oedran	0-14	<5	0	<5	8	6	<5	5	10	<5	<5
	15-24	383	196	505	1,286	1,467	1,756	1,238	1,890	1,359	1,227
	25-34	606	348	818	1,810	2,177	2,080	1,686	2,379	2,213	1,995
	35-44	420	287	644	1,240	1,467	1,447	1,028	1,780	1,732	1,520
	45-54	207	149	366	578	741	774	486	950	949	745
	55+	10	16	43	36	44	29	30	73	70	54
	Anhysbys	0	0	0	0	5	203	0	0	0	0
BI	BIPAB	1,344	0	0	845	1,715	1,738	1,084	1,356	1,740	1,802
	BIPBC	<5	0	<5	12	11	7	241	1,764	1,490	780
	BIPCTM	<5	527	714	870	844	879	282	251	394	323
	BIPCaF	278	469	1,183	1,597	1,438	1,595	1,106	1,805	913	1,090
	BIPHDd	<5	0	480	731	1,105	961	749	604	546	135
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	903	794	1,111	1,011	1,302	1,241	1,415
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	38	15	59	73	78	118	42	62	45	92
	Du	11	14	39	55	68	73	32	45	76	92
	Cymysg	34	10	39	68	96	73	73	96	70	108
	Arall	13	6	31	67	90	81	51	42	49	73
	Gwyn	1,467	848	1,835	4,078	5,032	5,302	3,317	4,792	4,472	4,073
	Anhyshys	64	103	375	617	543	644	958	2,045	1,612	1,107

Ffynhonnell: SWS, 2024

Tabl 30: Nifer yr unigolion yn derbyn mewnblaniadau LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oedran	0-14	96	<5	54	119	136	204	103	105	108	167
	15-24	2,341	632	1,860	3,467	4,022	4,109	2,331	3,115	2,877	2,388
	25-34	988	409	989	2,064	2,400	2,321	1,558	2,409	2,242	1,827
	35-44	304	111	310	662	826	949	583	1,074	1,113	907
	45-54	83	16	87	192	242	271	165	315	324	203
	55+	<5	0	<5	0	<5	<5	<5	7	6	<5
	Anhysbys	0	0	0	<5	0	139	<5	0	0	0
BI	BIPAB	3,428	0	0	1,510	2,950	3,021	1,642	2,200	2,969	2,804
	BIPBC	0	<5	<5	5	<5	13	258	1,506	915	538
	BIPCTM	<5	612	760	1,021	961	988	310	313	180	185
	BIPCaF	377	557	1,557	1,655	1,410	1,468	683	1,050	596	732
	BIPHDd	7	<5	983	1,262	1,582	1,441	1,118	1,056	977	189
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	1,052	723	1,065	731	900	1,033	1,048
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	27	14	35	47	57	61	30	43	38	45
	Du	28	11	42	62	76	79	34	51	47	76
	Cymysg	52	6	42	81	95	127	47	61	75	95
	Arall	19	5	29	52	80	128	49	50	76	66
	Gwyn	3,563	1,038	2,590	5,526	6,723	6,927	3,847	5,342	5,059	3,874
	Anhyshys	124	98	563	737	597	674	735	1,478	1,375	1,340

Ffynhonnell: SWS, 2024

⁷ Doedd dim data ar gyfer Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan ar gyfer y blynyddoedd 2015 a 2016 ar gael – Tablau 36-39

Tabl 31: Nifer yr unigolion yn derbyn pigladau LARC mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd lechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oedran	0-14	15	11	39	52	68	73	51	23	32	47
	15-24	1,203	1,298	2,248	4,010	4,476	4,028	2,909	1,997	1,824	1,949
	25-34	488	602	970	1,971	2,225	2,165	1,859	1,304	1,299	1,342
	35-44	139	184	352	698	770	797	692	463	509	601
	45-54	14	48	72	134	139	155	139	85	87	110
	55+	0	0	0	<5	0	<5	0	0	<5	0
	Anhysbys	0	0	0	0	0	179	0	0	0	0
BI	BIPAB	1,748	0	0	1,551	2,124	1,870	1,918	1,285	1,303	1,621
	BIPBC	0	0	0	<5	<5	<5	81	278	262	177
	BIPCTM	18	2,016	2,299	2,580	2,810	2,677	1,467	707	730	870
	BIPCaF	85	127	1,028	1,120	1,104	981	629	546	499	573
	BIPHDD	8	0	354	463	618	539	416	285	232	59
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	1,150	1,021	1,330	1,139	771	726	749
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	5	6	15	26	28	27	15	11	13	25
	Du	10	<5	20	45	41	55	41	33	36	53
	Cymysg	27	<5	17	49	72	73	56	41	41	60
	Arall	11	7	15	39	53	66	43	31	34	39
	Gwyn	1,747	2,079	3,181	6,163	6,982	6,672	4,853	3,063	2,868	3,058
	Anhyshys	59	46	433	545	502	505	642	693	760	814

Ffynhonnell: SWS, 2024

- Darparwyd IUD/IUSs yn fwyaf cyffredin i unigolion: 25-34 oed; mewn clinigau yn BIPAB; ac o ethnigrwydd Gwyn.
- Roedd mewnbaniadau a phigladau yn cael eu darparu'n fwyaf cyffredin i unigolion: 15-24 oed; yn BIPAB; ac o ethnigrwydd Gwyn.

Mae cyfradd derbyn LARC fesul 100,000 o'r boblogaeth i'w gweld yn Nhabl 32.

Tabl 32: Tabl gwres o gyfradd derbyn LARC mewn SHCs fesul 100,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd lechyd, a blwyddyn (mathau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pawb		454.0	265.3	573.5	1,136.7	1,317.8	1,345.5	922.1	1,110.7	1,034.0	928.8
Oedran	0-14	43.7	5.6	35.6	68.5	79.8	105.5	58.8	53.2	55.1	85.4
	15-24	1,961.7	1,075.0	2,372.5	4,693.0	5,451.3	5,473.9	3,613.6	3,911.3	3,406.3	3,109.9
	25-34	1,093.3	697.6	1,403.4	2,978.5	3,445.9	3,308.1	2,568.4	3,047.5	2,880.0	2,574.6
	35-44	454.5	307.3	708.7	1,413.5	1,675.7	1,746.3	1,243.1	1,753.9	1,725.7	1,560.2
	45-54	136.9	96.0	233.7	404.4	510.3	556.1	370.3	654.1	674.4	525.3
	55+	2.1	3.0	8.2	7.0	8.2	5.9	5.5	13.9	13.4	10.0
BI	BIPAB	2,150.8	0.0	0.0	1,307.2	2,245.0	2,182.4	1,515.8	1,575.4	1,965.3	2,024.0
	BIPBC	0.6	0.3	0.6	5.7	4.0	5.7	161.3	986.3	748.1	423.2
	BIPCTM	9.5	1,360.8	1,604.0	1,912.1	1,971.5	1,939.6	905.5	557.5	569.1	599.2
	BIPCaF	294.8	460.7	1,480.1	1,713.4	1,557.2	1,587.0	948.2	1,315.8	761.0	906.3
	BIPHDD	7.7	1.0	918.3	1,245.8	1,672.0	1,497.8	1,151.8	980.7	880.1	193.7
	BIAP	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	0.0	0.0	0.0	1,577.2	1,305.6	1,786.6	1,455.9	1,510.7	1,525.8	1,625.7

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae cyfran yr unigolion sy'n dewis LARC yn hytrach na mathau eraill o atal cenhedlu wedi bod yn cynyddu ers 2016 a gellir gweld y gwahaniaethau ar draws y Byrddau lechyd yn Nhabl 33. Mae darparu LARC fel dull atal cenhedlu dewisol yn fwyaf cyffredin yn BIPCF (74%).

Tabl 33: Cyfran yr unigolion sy'n cael unrhyw ddulliau atal cenhedlu gan SHCs, fesul Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pob un	60%	49%	46%	49%	51%	51%	54%	65%	67%	66%
BI	BIPAB	58%	N/A	N/A	57%	57%	56%	55%	62%	66%	64%
	BIPBC	100%	50%	40%	74%	70%	63%	73%	74%	72%	68%
	BIPCTM	45%	43%	42%	43%	44%	45%	43%	45%	55%	58%
	BIPCaF	80%	78%	51%	55%	57%	56%	60%	77%	73%	74%
	BIPHDd	48%	18%	45%	47%	50%	47%	53%	57%	56%	50%
	BIPBA	N/A	N/A	N/A	47%	49%	51%	58%	71%	72%	69%

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae LARC hefyd ar gael gan y meddyg teulu ac yn cael ei gofnodi fel unedau a ragnodwyd yn hytrach na nifer yr unigolion y cafodd ei ddarparu ar eu cyfer. Dangosir nifer yr unedau a roddwyd ym mhob Bwrdd Iechyd yn Nhabl 34 a chafwyd cynnydd cyffredinol o ran darparu IUD/IUS a gostyngiad cyffredinol o ran darparu mewnbliadau a chwistrelliadau.

Tabl 34: Nifer yr unedau LARC a ragnodwyd gan feddygon teulu, yn ôl math, Bwrdd Iechyd a blwyddyn

		2019	2020	2021	2022	2023
	Pob un	88,673	75,766	82,786	82,311	81,274
IUD/IUS	BIPAB	1,085	677	1,028	1,127	1,169
	BIPBC	1,429	912	1,316	1,261	1,270
	BIPCTM	923	584	807	906	1,030
	BIPCaF	1,365	697	1,216	1,631	1,697
	BIPHDd	477	333	472	594	592
	BIAP	412	283	415	434	423
	BIPBA	562	365	519	552	554
	Cynfanswm	6,253	3,851	5,773	6,505	6,735
Mewnbliad	BIPAB	974	767	1,136	1,064	889
	BIPBC	1,199	750	938	832	754
	BIPCTM	865	577	787	757	575
	BIPCaF	1,337	793	1,137	1,328	1,185
	BIPHDd	782	480	759	648	659
	BIAP	551	349	437	404	404
	BIPBA	1,001	770	907	913	777
	Cynfanswm	6,709	4,486	6,101	5,946	5,243
Pigiad	BIPAB	13,674	12,230	13,210	13,074	12,292
	BIPBC	16,327	13,665	14,082	14,274	14,648
	BIPCTM	13,844	12,830	14,637	13,516	13,894
	BIPCaF	11,549	10,311	10,342	10,084	10,232
	BIPHDd	7,979	7,408	7,584	7,632	7,093
	BIAP	2,109	1,730	1,722	1,804	1,901
	BIPBA	10,229	9,255	9,335	9,476	9,236
	Cynfanswm	75,711	67,429	70,912	69,860	69,296

Ffynhonnell: Data Rhagnodi Meddygfeydd, 2024

4.2 Atal cenhedlu brys

Rhoddir dull atal cenhedlu brys hyd at 3-5 diwrnod (yn dibynnu ar y brand) ar ôl rhyw heb ddiogelwch er mwyn atal beichiogrwydd. Gellir sicrhau dulliau atal cenhedlu brys trwy SHCs, meddygon teulu a thros y cownter mewn fferyllfeydd. Mae Fferylliaeth Gymunedol yn gwneud cyfraniad sylweddol at ddarparu dulliau atal cenhedlu brys, a chaiff hyn ei adrodd trwy fecanwaith gwahanol⁸.

Cyflwynir nifer yr unigolion sy'n derbyn dull atal cenhedlu brys mewn SHCs yn Nhabl 41 a chynyddodd 62%, sef i 850 o unigolion rhwng 2022 a 2023. Er hynny, mae hyn yn dal yn ostyngiad cyffredinol (53%) o'r 1,813 o unigolion y darparwyd dull atal cenhedlu brys iddynt mewn SHCs yn 2019.

Tabl 35: Nifer yr unigolion yn derbyn dull atal cenhedlu brys mewn SHCs, yn ôl math (trwy'r geg ac IUD) fesul blwyddyn

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brys	Drwy'r geg	128	196	664	1,126	1,133	1,248	347	203	281	418
	IUD	33	20	188	457	443	565	274	263	245	432
	Pob un	161	216	852	1,583	1,576	1,813	621	466	526	850

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae demograffeg yr unigolion a gymerodd ddulliau atal cenhedlu brys i'w gweld yn Nhabl 42.

Tabl 36: Nifer yr unigolion yn cael atal cenhedlu brys mewn SHCs, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd, a blwyddyn (mathau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pob un	161	216	852	1,583	1,576	1,813	621	466	526	850
Oedran	0-14	5	5	21	22	17	28	11	<5	11	11
	15-24	92	125	490	880	921	1,003	354	250	245	342
	25-34	43	65	230	474	437	530	175	159	173	332
	35-44	17	19	92	173	165	172	64	45	77	146
	45-54	<5	<5	18	33	34	29	17	8	19	19
	55+	0	0	<5	0	<5	<5	0	0	<5	0
	Anhysbys	0	0	0	<5	0	50	0	0	0	0
BI	BIPAB	155	0	0	45	79	63	0	0	122	357
	BIPBC	0	0	0	0	0	0	10	51	32	41
	BIPCTM	<5	184	309	405	373	372	122	61	63	65
	BIPCaF	0	32	407	530	535	623	318	296	184	183
	BIPHDd	<5	0	136	232	303	272	100	58	37	11
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	371	286	483	71	0	88	193
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	<5	<5	13	17	20	35	9	5	<5	14
	Du	0	0	6	26	24	31	7	7	9	15
	Cymysg	5	<5	9	21	22	22	10	6	14	24
	Arall	<5	<5	6	29	34	7	6	<5	<5	10
	Gwyn	148	199	689	1,327	1,346	1,555	455	237	334	598
	Anhyshys	6	12	129	163	130	163	134	210	164	189

Ffynhonnell: SWS, 2024

Mae cyfran yr unigolion yn cymryd unrhyw ddull atal cenhedlu ac a ddefnyddiodd ddulliau atal cenhedlu brys mewn SHCs wedi cynyddu i 3.8% ers 2021 ond mae'n dal yn is nag yn 2019 (4.4%; Tabl 43).

⁸ Llywodraeth Cymru. Gwasanaethau Fferylliaeth Cymunedol Ebrill 2021 i Fawrth 2022

Tabl 37: Cyfran yr unigolion yn derbyn unrhyw ddulliau atal cenhedlu trwy SHC ac a gafodd ddull atal cenhedlu brys, fesul blwyddyn (mathau cyfun)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brys	Drwy'r geg	1.1%	2.3%	3.4%	3.1%	2.8%	3.0%	1.3%	0.8%	1.1%	1.9%
	IUD	0.3%	0.2%	1.0%	1.3%	1.1%	1.4%	1.0%	1.0%	1.0%	1.9%
	Pob un	1.4%	2.5%	4.4%	4.4%	3.9%	4.4%	2.3%	1.7%	2.1%	3.8%

Ffynhonnell: SWS, 2024

Yn nodweddiadol, roedd y mwyafrif o unedau LARC yn cael eu dosbarthu ym meddygfeydd BIPBC (Tabl 44).

Tabl 38: Nifer yr unedau atal cenhedlu brys a ragnodwyd gan feddygon teulu ym mhob Bwrdd Iechyd, fesul blwyddyn

		2019	2020	2021	2022	2023
BI	BIPAB	484	381	364	262	247
	BIPBC	798	633	558	410	407
	BIPCTM	397	347	240	211	198
	BIPCaF	708	475	404	323	304
	BIPHDd	352	260	203	174	162
	BIAP	212	159	167	123	111
	BIPBA	613	507	396	323	313
	Cyfanswm	3,564	2,762	2,332	1,826	1,742

Ffynhonnell: Data Rhagnodi Meddygfeydd, 2024

5. Terfynu beichiogrwydd

Dim ond ar ôl prawf beichiogrwydd positif y rhoddir triniaeth terfynu beichiogrwydd (ToP), gan gynnwys llawdriniaeth (ar ôl 10 wythnos o feichiogrwydd) ac erthyliad meddygol cynnar (hyd at 10 wythnos).

Ledled Cymru, cafwyd cynnydd o 39% yn nifer yr unigolion a gafodd driniaeth ToP yn y chwe blynedd hyd at 2022 (Tabl 45).

Tabl 39: Nifer yr unigolion a'r gyfradd fesul 1000 o'r boblogaeth a gafodd driniaeth ToP fesul blwyddyn 2016-2022, Cymru^{9,10}

	Cyfradd fesul 1,000 o Cynfanswm yr erthyliadau	fenywod 15 i 44 oed	Cyfwng hyder o 95%
2016	8,246	14.0	13.7 - 14.3
2017	8,599	14.6	14.3 - 15.0
2018	9,053	15.4	15.1 - 15.7
2019	9,476	16.1	15.8 - 16.5
2020	9,834	16.8	16.4 - 17.1
2021	10,594	17.9	17.6 - 18.3
2022	11,451	19.4	19.0 - 19.8

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2024

⁹ Cyfrifwyd cyfraddau oed safonedig gan ddefnyddio Poblogaeth Safonedig Ewrop 2013. Mae cyfraddau'r Byrddau Iechyd wedi'u seilio ar amcangyfrifon o'r boblogaeth ar ganol 2020

¹⁰ Mae'r cyfyngau hyder yn dangos yr ystod o werthoedd lle mae'r gwerth disgwylidig yn gorwedd 95% o'r amser

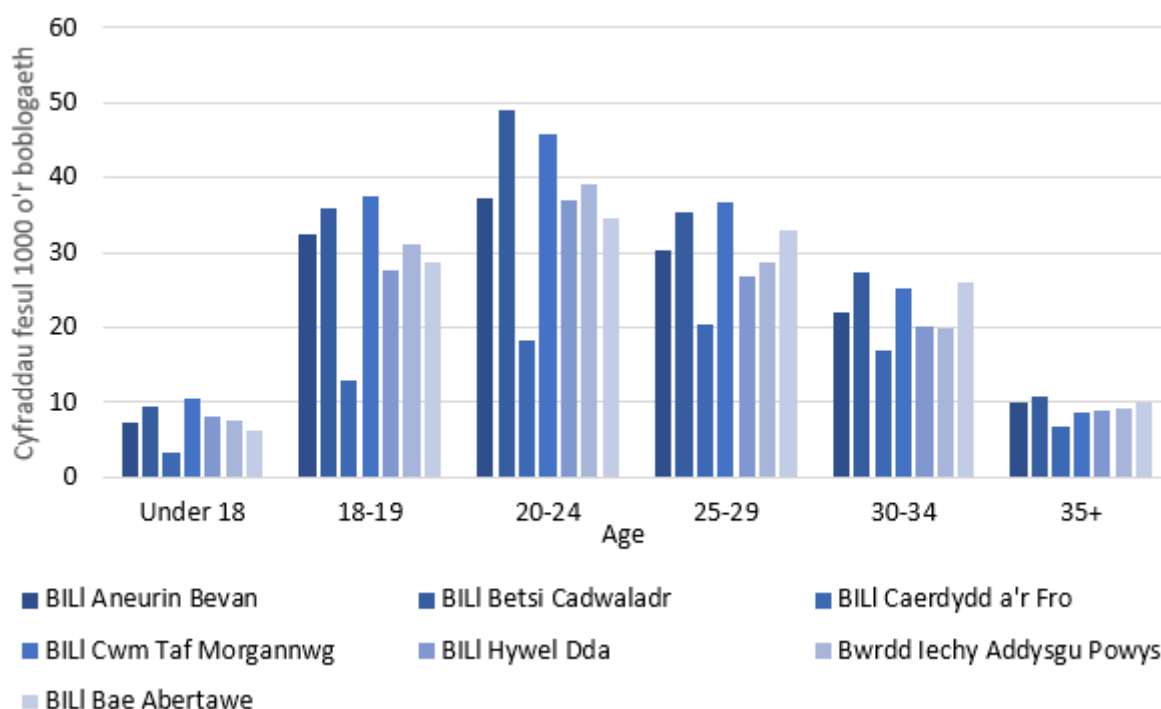
Roedd y cyfraddau oedran safonedig fesul 1,000 o fenywod a merched (15-44 oed) a gafodd driniaeth ToP yn amrywio fesul bwrdd iechyd fel y gwelir yn Nhabl 46.

Tabl 40: Cyfradd fesul 1,000 o fenywod 15-44 oed yn cael triniaeth ToP, fesul Bwrdd Iechyd preswyl, 2022

	Cyfanswm yr erthylliadau	Cyfradd fesul 1,000 o fenywod 15 i 44	Cyfwng hyder o 95%
BILI Aneurin Bevan	2,168	19.9	19.1 - 20.8
BILI Betsi Cadwaladr	2,797	24.3	23.3 - 25.2
BILI Caerdydd a'r Fro	1,503	12.3	11.7 - 13.0
BILI Cwm Taf Morgannwg	1,906	23	22.0 - 24.1
BILI Hywel Dda	1,185	18.7	17.6 - 19.8
Bwrdd Iechyd Addysgu P	364	19.3	17.3 - 21.4
BILI Bae Abertawe	1,528	20.4	19.4 - 21.5
Cyfanswm - Cymru	11,451	19.4	19.0 - 19.8

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2024

Mae cyfraddau ToP yn amrywio yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd preswyl fel y gwelir yn Ffigur 4 ar gyfer 2022. Cofnodwyd y cyfraddau uchaf o driniaethau ToP fesul 100,000 o'r boblogaeth yn BIPCTM a BIPBC yn y grwpiau oedran 20-24 oed yn 2022.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2024

Ffigur 5: Cyfraddau fesul 1,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran a Bwrdd Iechyd preswyl, Cymru 2022